

Tutkimustietoa hyödyntämällä kehitetään palvelujärjestelmää, jossa rajallisia resursseja hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti. Käytösongelmien hoidossa osa vanhemmista tarvitsee edelleen erikoissairaanhoidon palveluja, mutta monelle riittää perustason varhainen etähoito. Voitaisiinko tästäkin vielä karsia? Sitä selvitetään kevättalvella käynnistyvässä Voimaperheet-työryhmän Ole läsnä lapsellesi -tutkimuksessa.

Tutkimusyhteistyöllä rakennetaan palveluja, joilla on vaikutusta

Andre Sourander
Voimaperheet-
tutkimusjohtaja

Vanhemmuuden tuki on mitä suurimmassa määrin perusterveydenhuollon asia. Lapsen käyttäytymisen vaikeuksia seulomalla ja myönteistä vanhemmuutta tukemalla voidaan vahvistaa lapsiperheiden hyvinvointia. Samalla edistetään lasten mielenterveyttä, fyysistä terveyttä ja elämänhallintaa aikuisiällä ja ehkäistään aikuisuuden vakavia mielenterveys-, somaattisia ja sosiaalisia ongelmia.

Kunnissa lasten käytösongelmien varhaisen hoidon tarve on tunnistettu ja **Voimaperheet**-yhteistyöllä on saavutettu merkittäviä asioita käytösongelmien riskin seulonnassa ja kohdennetussa vanhempainohjauksessa. 2020-luvun käynnistyessä noin 550 terveydenhoitajaa on koulutettu hyödyntämään toimintamallia. Noin 57 000 suomalaislasta on seulottu

nelivuotisneuvolakäynnin yhteydessä Voimaperheet-lomakkeella ja yli 2000 riskiryhmiin kuuluvaa perhettä on osallistunut netin ja puhelimen välityksellä toteutettavaan hoito-ohjelmaan.

Kuntien, kuntayhtymien ja maakuntien sote-johdon ja neuvoloiden henkilökunnan sitoutuneen mukanaolon ansiosta on voitu osoittaa, että Voimaperheet-malli todellakin toimii ja että hoidon vaikutukset ovat pitkäkestoisia. Kuntayhteistyö on ratkaisevaa, jotta voidaan luoda vaikuttava toimintamalli ja siirtää se onnistuneesti perusterveydenhuollon palveluvalikoimaan.

Riittäisikö vielä vähempi?

Tutkimustietoa hyödyntämällä kehitetään palvelujärjestelmää, jossa rajallisia resursseja hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti ja oikea-aikaisesti. Käytösongelmien hoidossa osa vanhemmista tarvitsee edelleen kohdennettuja erikoissairaanhoidon palveluja, mutta monelle riittää perustason varhainen hoito.

Voitaisiinko tästäkin vielä karsia? Siitä me otamme selvää.

Alkuvuodesta 2021 Voimaperheet-toimintamallia toteuttavissa yhteistyökunnissamme käynnistyy uusi, universaali Voimaperheet-tutkimus. Siinä selvitetään, mitä saadaan aikaan kevennetyllä Voimaperheet-ohjelmalla **Ole läsnä lapsellesi**, josta on poistettu alkuperäisen toimintamallin väestöseulonta ja puhelINVALMENNUS, ja digitaalinen sisältö on muokattu kaikkien 3-vuotiaiden vanhemmille sopivaksi.

Jotta kunnat saavat käyttöönsä tietoa, josta on todellista hyötyä lapsiperheiden terveyspalvelujen kehittämisessä, tarvitaan terveydenhoitajia. Tarkemmin ottaen tarvitaan terveydenhoitajia, joilla on tietoa vanhemmuuden tuen kansanterveydellisestä merkityksestä ja jotka siksi kannustavat vastaanotolle saapuvia perheitä osallistumaan ohjelmaan. Tällaisten terveydenhoitajien ansiosta kymmeniä tuhansia perheitä on seulottu, ja merkittävä määrä riskiryhmään kuuluvia perheitä on saatu oikea-aikaisen tuen piiriin.

Voimaperheet-ryhmän Ole läsnä lapsellesi -hankkeessa tutkitaan täysin digitaalisen vanhempainohjauksen vaikuttavuutta kunnissa

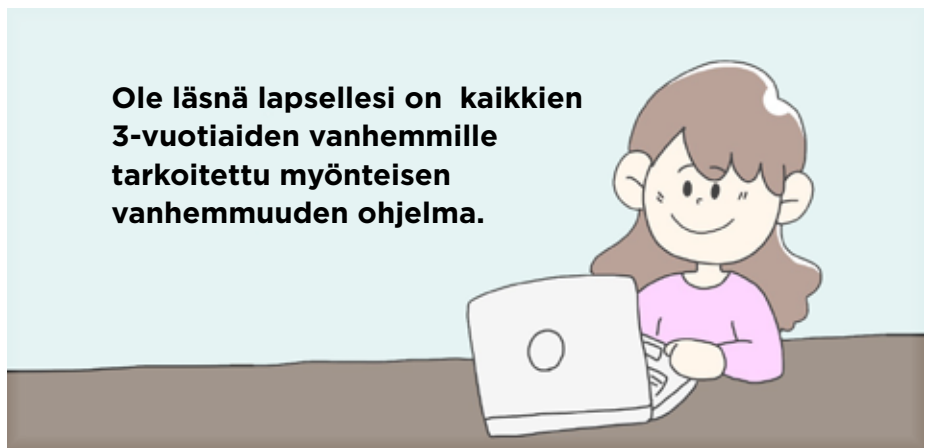

Vuonna 2021 kaikilla Voimaperheet-yhteistyöalueilla ryhdytään tutkimaan digitaalisen Ole läsnä lapsellesi -vanhempainohjelman vaikuttavuutta. Ohjelma perustuu alkuperäiseen Voimaperheet-vanhempainohjaukseen ja se on Voimaperheet-yhteistyökunnille maksuton.

Ole läsnä lapsellesi on 3-vuotiaiden perheille tarkoitettu kokonaan netissä toteutettava ohjelma, jota tarjotaan koko ikäryhmän kaikille vanhemmille. Ohjelma on esitettävä vuoden 2020 aikana.

Ohjelmaan tullaan mukaan lastenneuvoloiden kautta. Terveydenhoitaja kertoo neuvolakäynnin yhteydessä perheelle ohjelmasta ja antaa heille tutkimusesitteen. Kotona huoltajat rekisteröityvät itsenäisesti sivustolle.

Yhteistyöhön sisältyy Turun yliopiston lastenpsykiatrian tutkimuskeskuksen toteuttama, Voimaperheet-ohjelmiin ja lasten ja perheiden mielenterveyttä suojaaviin taitoihin

Ole läsnä lapsellesi on kaikkien 3-vuotiaiden vanhemmille tarkoitettu myönteisen vanhemmuuden ohjelma.

liittyvä koulutus terveydenhoitajille.

Terveydenhoitaja ratkaisee

Myönteisen vanhemmuuden taidot tukevat perheen hyvinvointia ja hyödyttävät kaikenlaisia perheitä - sellaisia, joissa lapsi pyytää aktiivisesti vanhemman huomiota, mutta myös sellaisia, joissa lapsi ei osoita selvästi kaipaavansa kannustusta. Varhaisesta vanhempainohjauksesta eniten hyötyvät perheet eivät usein koe

tarvitsevansa vanhempainohjausta.

Terveydenhoitaja voi vaikuttaa ratkaisevasti siihen, päättääkö perhe kirjautua ohjelmaan. Toivomme, että esimiehet kannustavat terveydenhoitajia ottamaan Ole läsnä -ohjelman puheeksi jokaisella neuvolan 3-vuotiskäynnillä. Siten on mahdollista tuottaa parasta mahdollista hyvinvointitietoa perheiden palvelujen kehittämisen tueksi.

Porrastetun tuen idea on purkaa kuormitusta pyramidin huipulta

Turun yliopiston lastenpsykiatrian tutkimuskeskus on ryhtynyt kehittämään vanhemmuuden tuen pyramidia. Tavoitteena on luoda tutkimusnäyttöön perustuva portaittainen palvelukokonaisuus vanhemmuuden tukemiseen, käytösongelmien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen väestötasoiseen kohdennettuun ja erikoistasoiseen hoitoon.

Pyramidin perustan muodostaa digitaalinen universaali vanhemmuuden ohjelma Ole läsnä lapsellesi, joka tarjotaan kaikille 3-vuotiaiden lasten vanhemmille lastenneuvolan kautta.

Toinen taso, Huomaa hyvä lapsessasi-vanhempainohjausohjelma tunnetaan

parhaiten Voimaperheet-toimintamallina, joka toimii kolmasosassa Suomen neuvoloista. Ohjelma perustuu 4-5-vuotiaiden väestötason käytösongelmien seulontaan lastenneuvolassa sekä seulonnan perusteella riskiryhmille tarjottavaan, kohdennettuun netti- ja puhelinvalmennukseen.

Kolmannella tasolla sijaitsee ryhmämuotoinen Ihmeelliset vuodet -vanhempainohjausohjelma, jonka valtakunnallinen implementaatio siirtyi vuonna 2020 Turun yliopistoon.

Tavoitteena on purkaa kuormitusta pyramidin huipulta, tavoittaa tuen piiriin perheet, jotka per-

inteisesti jäävät palvelujen ulkopuolelle, ja tunnistaa varhaisessa vaiheessa perheet, jotka hyötyvät ennaltaehkäisevästä vanhemmuuden tuesta.

